

Perleporten Teatergruppe, *Omfavnelsen av en død opposisjonell*, noen dager etter innlegget til Erik Pierstorff 15. mars 1977, Dagbladet [Oslo]:

Erik Pierstorff er betenkt over at de menneskene som utgjør Perleporten Teatergruppe var med på aksjonen i Nationaltheatret lørdag den 12. ds. Etter teateranmelderens innlegg i denne avisen tirsdag 15. ds. finner vi det nødvendig å svare. Dette opplever vi som veldig vanskelig av to grunner.

Alle vet at Erik Pierstorffs goodwill og beundring for det vi har gjort med teater er noe vi i Perleporten er avhengige av økonomisk. Hans ja-stempel på oss kan bety at vi kan overleve. Vi er underlagt kulturautoritetenes ros og ris. Det er som å sitte på skolebenken igjen. Pierstorffs uttalelser kjennes som trusler; hvis dere nå ikke er snille – så... Det er slitsomt ikke å ta hensyn til dette. En mer avgjørende grunn til at vi synes det er vanskelig å svare, er at Pierstorff og vi snakker ut i fra to vidt forskjellige virkelighetsoppfatninger. Redselen for å bli misforstått og feiltolket er helt begrunnet fra vår side - det var det Pierstorff gjorde med aksjonen. Han beskrev den som en "passende" demonstrasjon, og samtidig "så grotesk og overdrevet at den bare fortjener å forties". Kjære Erik Pierstorff, hører du ikke hva du selv sier?

Ser du ikke sammenhengen mellom dine uttalelser om aksjonen og dens innhold, og den behandling Jens Bjørneboe ble utsatt for gjennom en årrekke?

Når Pierstorff sier at vi anklager Nationaltheatret for å ha hovedansvaret for at Jens Bjørneboe sluttet å skrive dramatik, overser han en viktig nyanse i manifestet. Det er det etablerte teaterliv som er hovedansvarlig, ikke et enkelt teater. Nationaltheatret er dette teatrets flaggskip og helhetsbildet blir ikke særlig forandret av at de har oppført to av Bjørneboes skuespill. Det dreier seg om et teaterlivets generelle holdning til en forfatter som ville arbeide med dramatik. Det dreier seg om et teaterlivs forbrukerforhold til Bjørneboes forfatterskap, og aldri om et reelt politisk engasjement på forfatterens premisser. Dette kommer blant annet frem i intervjuet med Magne Bleness i teatrets programtidsskrift.

(Det følgende, i kursiv, ble ikke trykket i avisen, men jeg tar med hele svaret her) Intervjueren spør: "Politisk var han anarkist. Hvordan kommer dette frem (i forestillingen)?" – "Viktig er et foredrag om litteratur og virkelighet, hvor han definerer skjønnlitteraturens funksjon. Han beskriver de grupper som forlanger at den sanne skjønnlitteratur skal være upolitisk, og de ytre venstregrupper som hevder at kun den politiske skjønnlitteraturen er sann. Opp mot dette setter Bjørneboe en ytre og en indre virkelighet, som verken de blå eller de røde kan fornekte. Skjønnlitteraturens oppgave er å skildre møtet mellom disse to virkeligheter, hevder han. Bjørneboe er den sanne individualist og vil ikke la seg ta til inntekt for noen grupper. Han forbrente nettopp i kraft av at han sto alene på skansene."

Bleness benytter seg av Bjørneboes uttalelser fra "Politi og anarki". Når *dette* er svaret på hvordan Bjørneboe som anarkist kommer frem i stykket, viser det Bleness' hårreisende mangel på innsikt i Bjørneboes tankebaner. Hans manglende oversikt og evne til å se sammenhenger er et av kjennetegnene på en reaksjonær holdning. Opp mot Bleness' uttalelse kan vi sette både "Anarkismen som fremtid", (som ble gjengitt i avisen 15.3), og det foredrag han henviser til; "Litteratur og virkelighet", så skjønner man at Bleness er ute på dypt vann.

Det som ble sagt i manifestet fortjente å sies. Når det en gang for alle var sagt, og motstanden mot forestillingen var manifestert, hadde vi ikke tenkt å mase noe mer med det. Når aksjonen

vies så mye plass på kultursidene, sier det litt om den etablerte kulturens behov for sensasjoner. De sensasjonene angår ikke oss.

Men vi må svare når de gir Pierstorff påskudd til å vifte med en moralsk pekefinger, og fortelle oss hva vi skal mene og hvordan vi skal forholde oss til teater. Han vil at Perleporten skal konsentrere seg om sine egne forestillinger, og de andre om sine. Han forstår ikke at det er umulig for oss å godta den etablerte kulturen, og samtidig ta oss selv alvorlig.

Når vi jobber med teater er det en form for revolusjonær praksis, hvor vi kan sammenfatte samfunnet rundt oss og våre egne liv, for å forandre på begge deler.

Vi lever i en verden hvor systemet står i negasjon til all livsutfoldelse og all kjærlighet. Et teknokratisk-kapitalistisk velstandshelvete hvor alt som er levende asfalteres for fote. Et samfunn som tvinger andre verdensdeler til å sulte, for at vi skal få lov til å ete oss i hjel, mens krigsmaskinenes sprengstoffbeholdning øker og øker. Og mens dette skjer omgis vi med fordummelse på alle kanter. Vi oppdras til fornedrelse. Fratvinges all selvrespekt. Vi umyndiggjøres og knebles helt fra fødselen.

Det går ikke an å velge om teatret skal bekrefte det bestående, eller forandre den virkelighet som omgir oss og tapper oss for livskraft.

Perleporten Teatergruppe ble startet ut fra en visjon om et annet og bedre samfunn; ut fra en opplevelse av at vi kan leve et annerledes liv. Det eneste kulturlivet vi kan ta alvorlig er den revolusjonære kulturen som arbeider for å få samfunnsvraket i graven, uten at vi selv følger samme vei. Denne revolusjonære aktiviteten omfatter både den ytre og indre den indre virkeligheten som møtes i våre liv. Ved å spille våre liv ut på en scene kan vi kartlegge de undertrykkelsesmekanismer som former oss. Det er dette vi vil med teater. Alt annet ser vi som konserverende og virkelighetsfjernt.

At vi deltok i aksjonen på Amfiscenen er en del av vår politiske virksomhet, og kan ikke sees isolert fra vårt teaterengasjement.

Vi i Perleporten Teatergruppe kan ikke utelukkende respektere teaterfolk på et faglig grunnlag. Det er ideene og tankene bak som betyr noe. Når vi aksjonerer på Amfiscenen retter ikke aksjonen seg bare mot Nationalteatret, men mot hele det etablerte kulturlivets holdningsløse og sentimentale omfavelse av en død opposisjonell. Dette har skjedd flere. Det er et paradoks når borgerskapets herrer i grå flanell reiser seg i parkett og applauderer en Brecht-premiere!

Tilbake til Pierstorff. Alle "perfide" beskyldninger i manifestet, som det i følge Pierstorff ikke finnes "evidens" for, er dokumentert av Bjørneboe i hans essaysamlinger. Vi anbefaler spesielt å lese essayet "Fuglelskerne og Den Internasjonale Teaterfestival i Venezia" – sitat: "Min egen forbindelse med norsk teater er helt igjennom typisk; den har vært kortvarig og overflatisk, og den kan ansees som avsluttet i dag." (1967).

Nå er arbeidet med å skape en Bjørneboe-myte i full gang. Han skal gjøres til en nasjonalhelligdom og en autoritet. Han brukte sitt liv til å bekjempe autoriteter.

Kyss og klem fra PERLEPORTEN TEATERGRUPPE.